

Payí Jono xámi eañnarini.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigíáyí nání Jono xámi eañnarini. O Jisaso wiepisagowa worini. Jisaso rixa añnamí nipeyimáná xwiogwí aga obaxí nípwemáná enáná Jono niñweañsáná rixa xweyañí nerí añí yoí Epesasiyo niñweámáná payí rina eañnigini. Ayí Gorixomí diñí sixí uyarigíápa xixe diñí sixí yinítrixinirí níriri earí mimóní uréwapiyarigíáyí rarigíápi arfá miwipa éfrixinirí níriri earí enjigini. Mimóní uréwapiyarigíáyí re rarigíápi nání, “Wará nene inñwápi sipí inñagwi nání Jisaso xwíáyo nemeríná nepa ámá mimónagíriní.” rarigíápi nání nijfá nimónirí “Jisaso nepa ámá nimónimáná emeagíriní.” uréwapiyimnirí ení níriri eañnigini.

Diñí niyimíñí imóniñípi ámáyo umímoaríño nánirini.

¹ Iwamíó xwíarí tñni añna tñni imixiníñiná eno nání —Omí arfá wirane negí siñwí tñ tñni wñirane siñwí wñaxídirane wé tñni íá xirirane enwáorini. Xwiyfá diñí niyimíñí imóniñípi nání neaíwapiyñorini. ² Diñí niyimíñí imóniñwápi nání sixí neamímoaríñorini. Xegí símímaní síwá neainfagi siñwí wñiñwá enagí nání neaímeañí mfkone diñí niyimíñípi nání mfkí ikiño nání —O eníná dání íníná ápo Gorixo tñni nawíni ñweagíío xegí símímaní síwá neainñorini. O nání xwiyfápi sopiñíniñí nñworane wáf seararíñwini.

³ Seyíné t́nı́ aga nawı́nı́ xı́rını́nı́nı́waéne imónı́rane dı́nı́f axı́pını́nı́ nawı́nı́ xı́rırane yanı́wá nánı́ sı́nı́wı́f wını́rane arı́fá wirane enı́wáo nánı́ wáf seararı́nı́wını́. None aga dı́nı́f ná bını́nı́ nimónı́rane xı́rını́nı́nı́wáwáu, ayı́f ápo Gorı́xo t́nı́nı́ xewaxo Jı́sası́ Kı́raiso t́nı́nı́ awáu enı́agı́fı́ nánı́ seararı́nı́wını́. ⁴ Dı́nı́f nı́fá nı́neainı́rıná bı́ onı́mı́apı́ mı́neainı́f aga seáyı́f e neainı́nı́fá nánı́ rı́fwamı́nı́f rı́pı́f nearı́ seaiapowárarı́nı́nı́.

“Wı́fá ókínı́ne eméı́rı́xını́.” urı́nı́f nánı́rını́nı́.

⁵ Xwı́yı́fá Jı́saso yanı́f neaiapowárı́agí arı́fá wı́nı́wá wáf seararı́nı́wápı́, ayı́f rı́pı́rını́nı́. Gorı́xo wı́fánı́nı́f imónı́nı́orını́nı́. Onı́mı́apı́ bı́ aí sı́fá mı́yıkını́nı́orını́nı́. ⁶ Ayınánı́ nene “O t́nı́nı́ nawı́nı́ xı́rını́nı́nı́waénerını́nı́.” nı́rını́nı́rane aí manı́f nı́wı́aı́kırane sı́fá yıkını́nı́ne nemeranénáyı́f, yapı́f rarı́nı́wını́nı́. Nepaxı́nı́f imónı́nı́fı́pı́f wı́ mı́yarı́nı́wını́nı́. ⁷ E nerı́f aí nene uyı́nı́fı́f bı́ mé wı́fá ókínı́ne xı́fo nı́weanı́fı́pa nene enı́f wı́fá ókínı́ne nemeranénáyı́f, xı́fo t́nı́nı́ nawı́nı́nı́ anı́ xı́rını́nı́nı́waéne imónı́rane xı́fo nene nanı́f imónanı́wá nánı́ ragı́f xewaxo Jı́saso nı́perıná puńı́pımı́f dáníf ı́wı́f nı́pı́nı́nı́ yarı́nı́wápı́f nánı́f ı́gı́fánı́nı́fı́f neaeámorı́f yarı́nı́fı́rını́nı́. ⁸ Nene “ı́wı́f bı́ mı́yarı́nı́waénerını́nı́.” nı́rını́nı́ranénáyı́f, newanı́nı́ene yapı́f éwapı́nı́narı́nı́wını́nı́. Nepa imónı́nı́fı́pı́f bı́ ı́fá mı́xı́rarı́nı́wını́nı́. ⁹ E nerı́f aí nene xı́foyá arı́fá enı́f dáníf ı́wı́f yarı́nı́wápı́f nánı́f waroparı́f nını́ranénáyı́f, o dı́nı́f unı́wirarı́paxı́f imónı́nı́fı́pı́f t́nı́nı́ xı́xenı́f erı́f wé rónı́nı́fı́f imónı́nı́fı́pı́f t́nı́nı́ xı́xenı́f erı́f yarı́nı́o enı́agı́f nánı́f ananı́f ı́wı́f yarı́nı́wápı́f yokwarı́mı́f neaiı́rı́f uyı́nı́fı́f yarı́nı́wápı́f nı́pı́nı́nı́f ı́gı́fánı́nı́fı́f neaeámoı́rı́f yarı́nı́fı́rını́nı́. ¹⁰ Nene

“Íwí bî menwárîni.” nîrîni-ranénáyí, “Ámá nîni íwí yarîgíárîni.” rîñomi yapí rarîñónîñí wîmîxanîrî yarîñwîni. Xwîyíá o nearîñîpî bî íá mîxîrarîñwîni.

2

¹ Gí nîaíwîpiayíné, íwí mepa éfrîxîni-rî rîwamîñí rîpî seyíné nánî eaarîñîni. E nerî aî wiene íwí nerí-náyí, arîrá neaiarîño ápo Gorîxo tîñí e nîrómáná yokwarîmí owîinîrî neaurîyarîni. Wé rónîñí o, ayí Jîsasî Kiraiso nánî rarîñîni. ² O xewanîño nîperí-ná rîdîyowánîñí nîni-rî xano Gorîxomî nîwîapemîxîrî nánî negí íwí yarîñwá-pî yokwarîmí neaiiní-ná nánî imónîñorîni. Íwí nene yarîñwá-pîni maríá, íwí ámá xwíá rîrî nîrîmîni amî gîmî ñweagíáyí yarîgíápî nánî enî nîwîapemîxîrî nánî yokwarîmí wiiní-ná nánî imónîñorîni.

Ámá Gorîxo tîni ikárîni-gíáyí epaxîpî nánîrîni.

³ Nene xîo sekaxí nearîñîpîmî nîxîdî-ranénáyí, wonî wonî dîñí re yaiwîni-paxenerîni, “Nîonî o nánî nepa nîjíá nîmónîrî o tîni nawîni ikárîni-ñáyí wonîrî-fani?” yaiwîni-paxenerîni.

⁴ Ámá wo “Nîonî o nánî nîjíá nîmónîrî o tîni nawîni ikárîni-ñáonîrîni.” nîrîni-rî aî sekaxí nearîñîpî xîxenî mîyarîño enánáyí, yapí rarîñîrîni. Nepa imónîñí Gorîxo nearîñîpî íá xîrarîñî-manî. ⁵ E nerî aî xwîyíá Gorîxo nearîñîpî go go nîxîdî-rí-náyí, omî úrapí nerî dîñí sîxí muyí aga xîxenî pí-ránîñí dîñí sîxí uyîni. Nene apî neranéná “Gorîxo tîni nawîni ikárîni-ñwaénerî-fani?” yaiwînaní-wîni.

6 Ámá wo “Nioni Jisaso tñni nawíni kumixinigwíi wonirini.” nirinirínáyí, Jisaso xwíá tío nemeríná xano wimóniñpí nipiñi yáriñpa axípi éwinigini. 7 Gí diñí sixí seayináyíné, “O sekaxí siñí bi niriñi ríwamíñí eearini.” miyaiwipani. Iwamíó imóniñiná dání sekaxí Jisaso riñí seyíné niñfá imónigíápi —Apí xwiýfá seyíné aríá wigíápirini. Apí nání niriñi eearini. 8 E niseariñi aí sía yiniñpi ríxa niñdeaxa nurí wíá ónariñpa Jisaso xewaníño neaiwapiyiniñpi ríxa ónariñagi nání nioni “Sekaxí Jisaso riñpi siñí imónini.” seariñpaxirini. Xámi xewaníñoýá sekaxípimi niñdíri yariñagi winirane agwi seyíné niñdíro yariñagífa searirane nerane nání “Xwiýfá api nepaxiñí imóniñpírífaní?” yaiwiaríñwini.

9 Ámá wo “Nioni Jisaso neaiwapiyiniñpi niñdíri wíá ókiñe emeariñá wonirini.” nirinirí aí xexirímeáyo símí tñni niwirínáyí, sini sía yiniñmíniñí ñweani. 10 Ámá Jisaso neaiwapiyiniñpi tñni xiñeni nerí xexirímeáyo diñí sixí uyaríñí go go, ayí wíá ókiñe niñweari nání xexirímeáyí óreámioapaxí wí wíwapiyariñímani. 11 E nerí aí xexirímeáyo símí tñni wiaríñí go go, ayí sía yiniñéniñí imóniñe ñweari añí emerí neríná xegí siñwíyo sía uyiniñagi nání xío gími nání waríñe majfá imóniñorini.

*“Ayí rípi nání niseariñi ríwamíñí eearini.”
uríñí nánirini.*

12 Niaíwípiayíné, Jisasi Kiraiso neaiñipimi dání segí fwi yariñgíápi Gorixo ríxa yokwarimí

seaiñf enagf nánf apiayfne nánf nírírf rfwamñf eaarñfni. ¹³ Ámínáoyfne, soyfne iwamfó imónñiná eno tñf nawínf ikárñro nñfá imónro enagfa nánf soyfne nánf nírírf rfwamñf eaarñfni. Ámá sīwarfá rīgfoyfne, soyfne sipí imónñomf —Ayf oboyf rñño nánf rarññf. Omf ríxa xopírarf wífá enagf nánf nionf soyfne nánf nírírf rfwamñf eaarñfni. Niaíwífne, seyfne ápo Gorixof tñf nawínf ikárñro nñfá imónro enagfa nánf seyfne nánf nírírf rfwamñf eaarñfni. ¹⁴ Ámínáoyfne, soyfne iwamfó imónñiná eno tñf nawínf ikárñro nñfá imónro enagfa nánf soyfne nánf nírírf rfwamñf eaarñfni. Ámá sīwarfá rīgfoyfne, soyfne Jisasomf nuxfdiróna enf sixf eánro xwífá Gorixoyápf aumaúm f inro sipí imónñomf xopírarf wiro egfá enagf nánf soyfne nánf nírírf rfwamñf eaarñfni.

¹⁵ Seyfne amípf sipí xwífá tfo dánf yarífápfmí dnf sixf muyipa ero amípf nñf xwífá tfo wenfyo dnf sixf muyipa ero éfrññf. Amípf xwífá tfo dánf yarífápfmí go go dnf sixf nuyirfnáyf, ápo Gorixomf dnf sixf muyinñf.

¹⁶ Ayf rípf nánf seararññf. Amípf xwífá tfo dánf yarífápf fwf nánf feapá winarñfpranf, snwf fwf winarífápfpranf, “Amípf xwé tññonrññf?” nñyainñf seáyf e menarífápfpranf, apf nñpñf ápo Gorixoyá dnfyo dánf yarífápfmñf. Sipí xwífá tfo dánf imónñf yarífá enagf nánf seararññf.

¹⁷ Amípf sipí xwífá tfo dánf yarífápf anípfá nimóga urf feapá nñwinñf “Apf nionfya enána ananññf.” yaiwiarífápf apf enf anípfá nimóga

uri eníá enagí aiwi ámá Gorixo “E érixini.” yai-wiariníþimí xídarigíáyí aníþá wí mimóní aniníþ íníná ηweapíríá enagí nání amíþí xwíá tíyo eníþimí díní sixí muyipa érixini.

Ámá Kiraisomí xopírárí wianíro yarígíáyí yapí wíwapiyipírixiníri uriníþ nánirini.

¹⁸ Gí niaíwíyíné, sía yoparíyí imóníníná ríxa rínárini. Eníná dání aríá re winwáþí tñní xixeni “Ámá Kiraisomí xopírárí wimínirí yaríño ríxa níbiníárini.” aríá e winwáþí tñní xixeni agwí ríná ámá Kiraisomí xopírárí wianíro yarígíáyí ríxa nimóníro ηweanoí. Ayí ríxa nimóníro yaríηagíá sñwí níwinírane nání “Sía yoparíyí imóníníná ríxa rínáríani?” yaiwinwíni. ¹⁹ Ámá ayí xámí none tñní nawíní nerímeánayirane aí nepa none tñní nawíní mimónípa nero nání þíni níneawiárími ugíárini. Ayí nepa none tñní kumíxiníηwáyí nimóníro sñwíríyí, none tñní ananí ηweaaníro egíárini. E nerí aí “Ayí negí imónígíáyí wí meníni.” yaiwianí nání þíni níneawiárími ugíárini. ²⁰ Seyíné ayíniníþ imónígíá wiyínémani. Gorixoyá kwíyíþí ríxa seaainíþíyíné enagíá nání xwíyíá nepaxiníþ imóníþíþí nání seyíné ríxa níjíárini. ²¹ “Nene sñní majíá imóníηagwí nání ríwamíþí ríþí nearí mónaparini.” ríseaimónarini? Oweoi, seyíné ríxa níjíá nimóníro “Xwíyíá nepaxiníþ imóníþíþí íá níxíríríníþimí dání wí yapí ríþaxí meníni.” níjíá e ení imóníηagíá nání ríwamíþí ríþí eaarínini. ²² Xwíyíá yapí raríño, ayí goríni? Amíþí wí nání raríño

maríái, sa “Ámá yeáyí neayimixemeanfa nání Gorixoyá dñj tñní aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí rariñwáo Jisasomani.” rariño, ayí oríni. Kiraisomí xopíraráí wimínirí yariñoríni. Xanomí tñní xewaxomí tñní niwaúminí ríwí umonjoríni. ²³ Ámá gíyí gíyí xewaxomí ríwí numorínáyí, ayí xanomí ení ríwí umoariñoi. Gíyí gíyí xewaxo nání “Yeáyí neayimixemeanfa nání urowárenapñoríani?” niyaiwiro numímínirínáyí, ayí xanomí ení umímínariñoi. ²⁴ Seyíné xwíyíá Jisaso nání iwamíó dání aríá wigíápi pñní miwiárípa nero dñj íá xirírixíni. Aga xixeni e nerónáyí, xewaxo tñní nawíní imóníro xano tñní ení nawíní imóníro epíríáríni. ²⁵ Xewaníño mimáyo dání nearíñjpi, ayí rípiríni, “Seyíné e nerónáyí, dñj níyímíñj tígíáyíné imónípiíríáríni.” nearíñjpiríni. ²⁶ Payí rínamí xámí eáápi ámá xwíyíá Jisaso nání ríññjpi yapí seaíwapíyaníro yarígíáyí nání níríri eááriní. ²⁷ Seyíné ayíññj imónígíá wiyínémani. Kwíyí Gorixoyá seaáiníñjpi ríánñj mimóní sñní aí tñní enjagí nání ámá wí searéwapíyipaxíyínémani. E nísearíri aí kwíyí seaáiníñjpi amípi nñní Kiraiso nání dñj mopaxí imóníñjpi nání níseainírná yapí bí mimóní nepaxíñj imóníñjpi ní seainaríñj enjagí nání agwí xegípi níseaíga urí xámí níseaíga urí enjpi tñní xixeni nero Kiraisomí xaíwí íá uxírixíni.

“Ámá Gorixoyá imónígíáyí íwí néra warígíámani.” uríñj náníriñí.

²⁸ Gí niaíwípiayíné, o sññaní nimóníri weapáná peayí níneauníri wará saríwá mímáríni

newiár:imón:irane éf roanfwa nán: omi xaíwí íá uxirí:ríxini. ²⁹ Seyfne “Gorixo wé rón:ñorini.” niyaiwiro nijfá imón:ñagfa nán: rípi eni aga nijfá imón:paxfyfnerini, “Wé rón:ñf yarigfá gíyf gíyf, ayf Gorixo o xegf emeanfyf:ini.” Nijfá e eni imón:paxfyf:néxini.

3

¹ Ai áamá tiyfne rípi nán: diñf omoaneyi. Ápo Gorixo bi on:miápi marfáí, diñf ayá wí sixf n:neyiri nán: “Gf niaíwfyfnerini.” neararini. Xfo neararini:pi nepa e imón:ñagwi nán: neararini. Ayf rípi nán: áamá xwfa tfo dánfyf nene Gorixoyá niaíwene enagwi nán: mí m:neaóm:x:ñoi. Ayf xfo tñ: nawini nikárin:ro nijfá mimón:igfáyf enagfa nán: mí m:neaóm:x:ñoi. ² Gf diñf sixf seayináyfne, ayf mí m:neaóm:x:fgfa aiwi nene xfoya niaíwí imón:ñwaénerini. Rfwená arire imónanfwápi sin: wfa m:neaókiamón:ñagf aiwi nijfá re imón:ñwin:, “Kiraiso sináni n:neaímón:ri: weapaná xfo imón:ñfpa nene eni axfpi imónanfwárin:.” Nijfá e imón:ñwin:. Xfo imón:ñfpi iná dán: aga xixeni sinwf winanfwá enagf nán: rariñini. ³ Áamá Kiraiso neaíménapaná xfo imón:ñfpi oimónaneyin:ri wen:ñf ner: ñweaarigfá ayf ayf nñ: rípi yarigfárin:. Xewan:ño awiaxf imón:ñfpa axfpi oimónaneyin:ro wigf xwioxfo igfan:ñf neámori nanf im:xinarigfárin:. ⁴ Áamá fwf nera warigfá ayf ayf nñ: Gorixoyá sekaxf rin:ñfpi xóróf yarigfárin:. fwf áamá nera warigfápi, ayf pípi

maríái, sa Gorixoyá sekaxí riniñipimi xórorí yarigápirini. ⁵ Ripi nání seyíné niñía imóniñoi. Kiraiso —O íwí bñ meñorini. O íwí nene yariñwápi yokwarimí neaiimniri nání xwía tíyo nene tíñí e biñinigini. ⁶ Ayináni áamá Jisaso tíni kumixinigáayí íwí néra warigámani. E neri aí áamá íwí néra warigáayí “Jisaso Gorixomi xewaxoríani?” niyaiwiro nepa xfo tíni nawini kumixinarigámani. ⁷ Gí niaíwípiayíné, áamá yapí rarigáayí xe nñbñro yapí oneaíwapiyípoyniri siñwí mñwinipa érixini. Áamá wé róniñí imóniñipi néra warigáayí Kiraiso wé róniñí imóniñipa axípi imónigáayírini. ⁸ E neri aí áamá íwí yarigáayí oboyáyírini. Eníiná íwí iwamíó néra biño, ayí obo enagi nání oyá imónigáayírini. Gorixomi xewaxo ripi emniri nání biñinigini. Obo íwí aríkí neri ámayí eni axípi érixiniri wíwapiyariñipi píur urakimniri nání biñinigini. ⁹ Ayináni áamá Gorixo xegí tímeaníyíñiñí nimónirínayí, oyá diñipi íkíkí wiñagi nání íwí néra warigámani. Ayí Gorixo xegí tímeaníyíñiñí imóniñagía nání aga íwí néra upaxí mimóniñoi. ¹⁰ Ripimi dání anani áamá mí nñwómixiro “Tiyí niaíwí Gorixoyáíani? Tiyí oboyáíani?” yaiwipaxírini. Áamá siwí wé róniñí imóniñipi miyaríñagía nñwiniríná “Ayí Gorixo tímeaníyíñiñí imónigáayí wímani.” yaiwipaxírini. Áamá xexirímeáyo diñí sixí muyariñagía nñwiniríná eni “Ayí Gorixoyá imónigáayí wímani.” yaiwipaxírini.

Xexirímeáyo diñí sixí nuyiríná epaxípi

nánirini.

¹¹ Iwamfó imóniníná dáni xwiýfá Jisaso yanj neaiapinj none searéwapiyaríná arfá neaigfápi, ayf rþrini, “Xexixexirimeáyfne xixe dijf sixf yinifrixini.” Arfá neaigfápi, ayf apirini. ¹² Api nixdiranéna Keno —O sipi imóninjoyáorini. Xegf xogwáomi pikixwirfó enorini. O enjpa axipi mepa oyaneyi. “Xogwáomi ayf nánif rfa pikinjnigini?” yaiwiarigfápi pípirini? Xfo xegf yarinjpi sipi imóniri xogwáo yarinjpi wé róninj imóniri enagf nánif smf tñif niwirf pikinjnigini. ¹³ Ayináni gf nriximeáyfne, seyfne eni áma Gorixoyá mimónigfáyf smf tñif seaiarinagfa niwinirónáyf, ududf mepani. ¹⁴ Nene negf nriximeáyo dijf sixf nuyirane nánif nijfá re imóninwini, “Óf áma aninþrfá nánif imóninjyimi þfni niwiárfmi of dijf niyminj imóniþrfá nánif imóninjyimi nixdirane yarinjwini.” Nijfá e imóninwini. E nerf ai áma xexirimeáyo dijf sixf muyarigfáyf, ayf dijf niyminjf tgfá mimónif sinif of aninþrfá nánif imóninjyimi xfdarino. ¹⁵ Áma xexirimeáyo smf tñif wiarinagfa niwinirónáyf, “Ananirini.” riyaiwiarino? Oweof, nene nijfá re imóninwini, “Áma pikiarigfá gyf gyf dijf niyminjf meaprfá nánif mimónino.” Nijfá e imóninwini. ¹⁶ Pípi nánif dijf nimorinjþimi dánif “Ámáyo dijf sixf nuyiríná epaxfpi, ayf apirfani?” yaiwipaxfri? Sa Jisaso nene yeáyf neayimixemeáminiri nánif mñf niwinirfná enjpi nánif dijf nimorinjþimi dánif nene “Ámáyo dijf sixf nuyirfná o enjpa e epaxfani?” yaiwinwini. Ayináni nene eni

nirixímeáyo arirá wianí nání mññí niwiníranená aí “Ayí ananírini.” yaiwíwanigini. ¹⁷ E nerí aí ámá amípi mímúrónññí wo xegí xexírímeá wo amípi nání dñwí ikeamónariñagí niwinírí aiwí sipiáá sía nitinírí amípi bi mññí mñwipa nerínáyí, o arige nerí “Nioní Gorixomí dññí sixí uyinini.” ripaxírini? ¹⁸ Gí niaíwípiayíné, negí nirixímeá dñwí ikeamónariñagía niwiníranená pñnéni nurirane “Dññí sipí niarini.” murípa éwanigini. Aga xwioxíyo dání dññí sixí nuyirane arirá wíwanigini.

“Apí neríná Gorixoyá sññwíyo dání wará saríwá márini paxímaní.” uríññí nánirini.

¹⁹ Ámáyo aga xwioxíyo dání dññí sixí nuyiríññipimi dání re niyaiwirí niññá imóniñwini, “Gorixo, nepaxiññí imóniñoyáyí imóniñwá wieneríani?” niyaiwirí niññá imóniñwini. Ayí rípi nánini dññí nimoranená Gorixoyá símimaññíyo dání ananí dññí wía neaónipaxírini.

²⁰ “Ámáyo arirá niwiríná Jisaso tññí xixeni miyaríñáonirini.” niyaiwinirane xwiýfá meárinaríñwá aí Gorixo nene dññí e yaiwinariñwápimi seáyi e wimónirí amípi nññí nání niññá imónirí eno enagí nání nene nepa ámáyo dññí sixí uyaríñwápí nání niññá ení nimónirí nání xwiýfá mñneameárínfá enagí nání nene ananí dññí wía neaónipaxírini.

²¹ Gí dññí sixí seayináyíné “Ámáyo arirá niwiríná Jisaso tññí xixeni miyaríñáonirini.” niyaiwinirane xwiýfá mñmeárini pa neranénáyí, Gorixoyá sññwí tññí e wará saríwá mímárini

n̄iyop̄iyár̄iri ²² x̄fom̄i am̄ip̄i b̄i nán̄i yar̄iñ̄f wíáná anan̄i x̄ixen̄i neaiapar̄iñ̄f̄r̄ini. Aȳf r̄ip̄i nán̄i neaiapar̄iñ̄f̄r̄ini. O sekax̄f r̄iñ̄f̄pimi x̄f̄dirane am̄ip̄i x̄fo “É̄f̄rix̄ini.” wimónar̄iñ̄f̄pimi erane yar̄iñ̄agwi nán̄i neaiapar̄iñ̄f̄r̄ini. ²³ Sekax̄f m̄fk̄f imón̄iñ̄f Gor̄ixo near̄iñ̄f̄p̄i, aȳf r̄ip̄i nán̄i rar̄iñ̄ini. Seȳf̄né xeḡf xewaxo Jisasi Kiraisom̄i d̄iñ̄f w̄ikw̄roro x̄fo sekax̄f near̄iñ̄f̄p̄i t̄f̄ni x̄ixen̄i x̄ixe d̄iñ̄f s̄ix̄f yin̄iro é̄f̄rix̄ini. ²⁴ Ámá Gor̄ixo xeḡf sekax̄f r̄iñ̄f̄pimi x̄f̄dar̄iḡfá ḡiȳf ḡiȳf, aȳf Gor̄ixo t̄f̄ni naw̄in̄i imón̄iro x̄fo en̄i aȳf t̄f̄ni naw̄in̄i imón̄iro eñ̄oi. Aȳf r̄ip̄imi dán̄i “Gor̄ixo nene t̄f̄ni naw̄in̄i rimón̄iñ̄w̄ini?” yaiwiar̄iñ̄wár̄ini. Gor̄ixo xeḡf kw̄iȳf̄p̄i s̄ix̄f neam̄im̄oñ̄f eñ̄agi nán̄i “O t̄f̄ni naw̄in̄i r̄f̄a imón̄iñ̄w̄ini?” yaiwiar̄iñ̄wár̄ini.

4

Kw̄iȳf Gor̄ixoyá̄pimi t̄f̄ni s̄ip̄ipimi t̄f̄ni m̄i óm̄ixar̄iñ̄wá̄p̄i nán̄ir̄ini.

¹ Ḡf d̄iñ̄f s̄ix̄f seaȳiñ̄áȳf̄né, ámá “Kw̄iȳf t̄ñ̄áon̄i eñ̄agi nán̄i rar̄iñ̄ini.” rar̄iḡfá n̄iyon̄i ar̄fá m̄iwipa nero mimón̄f w̄fá rókiamoar̄iḡfá obax̄f xw̄fá t̄f̄yo emear̄iñ̄aḡfá nán̄i “Kw̄iȳf ap̄t̄ nepa Gor̄ixo t̄ñ̄f e dán̄i b̄iñ̄f̄p̄ir̄f̄ani? Gor̄ixo t̄ñ̄f e dán̄i m̄ib̄iñ̄f̄p̄ir̄f̄ani?” yaiwian̄i nán̄i iwam̄fó im̄im̄f w̄ir̄ix̄ini. ² Iwam̄fó im̄im̄f n̄iwir̄fná r̄ip̄i rar̄iñ̄aḡfá n̄iw̄in̄ir̄fná “Kw̄iȳf Gor̄ixoyá̄p̄i t̄ñ̄o r̄f̄a rar̄ini?” yaiw̄ir̄ix̄ini. Kw̄iȳf̄yo dán̄i n̄ir̄ir̄fná “Jisasi Kiraiso ámá nimón̄ir̄i nene t̄f̄ám̄ini b̄iñ̄iniḡini.” rar̄iñ̄aḡfá n̄iw̄in̄ir̄fná “Kw̄iȳf Gor̄ixo t̄ñ̄f e dán̄i b̄iñ̄f̄pimi dán̄i r̄f̄a rar̄ini?” yaiw̄ir̄ix̄ini. ³ E ner̄i āi kw̄iȳf xeḡf bim̄i

dáni niriříná “Jisaso áamá nimóniri nene títámini biñiniginí.” miriřa yariñagía niwiniriříná “Kwíyí apí Gorixoxo títí e dání biñípimani.” yaiwírířini. Áamá kwíyí ayo dání rariğáyí Kiraisomi xopírariř wiminiri yariño títí aní nawíni imóniğáyířini. Eñíná “O nibinířini.” aría e wigíto agwi ríná rířa nibiri xwía títíyo yariñi. ⁴ E nerí aí gí niaiwípiayíné, seyíné Gorixoyáyíné eñagía nání mimóní wía rókiamoariğáyí yapí seaíwapiyariřo seaíagía aiwi rířa xopírariř wigířini. Kwíyí seyíné seaainiřipi obomí — O áamá Gorixomi diñí miwikwíroariğáyí xío títí nawíni imóniğoriřini. Omí kwíyí seyíné seaainiřipi seaí e wimóniğagi nání ayo xopírariř wigířini. ⁵ “Jisaso nepa áamá nimóniri nene títámini mibiñiniginí.” rariğáyí Gorixomi paimímí wariğáyí títími dání imóniğáyířini. Ayínáni xwiyía wigí niriříná xwiyía Gorixomi paimímí wariğářipimi dání rariğía nání wigí imóniğáyí ayo aría wariğířini. ⁶ E nerí aí none Gorixoyá imóniğagwi nání áamá o títí nawíni ikárinigířini none aría neaiariğířini. Áamá o títí nawíni mikárinigířini none aría neaiariğítámani. Ayo dání re yaiwariñwářini, “Kwíyí nepaxiñí imóniñíyo dání rariğáyí mí nómiřiri ayí tiyířani? Kwíyí yapí imóniřipimi dání rariğáyí mí nómiřiri ayí tiyířani?” yaiwariñwářini.

“Xixe diñí řixí yinířiriřini.” uríñí nániriřini.

⁷ Gí diñí řixí seayináyíné, xixe diñí řixí yiníwaniginí. Ayí řipi nání rariñini. Áamá

wiyo diñf sixf nuyiranená Gorixo yariñpa axípi yariñwá enagí nání rariñini. Ayf rípi nání eni “Xixe diñf sixf yinírixini.” rariñini. Diñf sixf uyarígtá ayf ayf níni Gorixo xegf tímeaníyíniñf imóniro o tíni nawíni nikáriniro nijfá imóniro egfáyf enagfá nání rariñini. ⁸ E nerí aí amípi o yariñpi xfo ámáyo diñf sixf nuyiríñpimi dání yariñf enagí nání ámá wigf wíniyo diñf sixf muyipa yariñgtá gíyí gíyí, ayf Gorixo tíni nawíni nikáriniro nijfá imónígtáymani. ⁹ Gorixo xfo rípi neríñpimi dání diñf sixf neayaríñpí neaiwapíyiniñf. O xegf niaíwí siñniñf émiaonjo neaiináfipimi dání nene diñf niyímiñf imóniñpí meanfwa nání xwáfá tíyo wírenapiñini. ¹⁰ Rípi nání diñf nímoranéná “Ámáyo diñf sixf nuyiríná epaxípi, ayf apírani?” yaiwipaxíni. Nene Gorixomi diñf sixf nuyirane enwápi marfái, sa xewaniño nene diñf sixf níneayirí xewaxo negf íwí yariñwápi yokwarími neaiinfa nání wírenapiñpi nání rariñini. ¹¹ Gf diñf sixf seayináyíne, Gorixo nene diñf sixf xwapí ayá wí níneayirí e neaiñf enagí nání xexíxexírímeaéne eni xixe diñf sixf yiníwaníni. ¹² Ámá Gorixomi siñwí bi míviniñgtá aiwi xexíxexírímeaéne xixe diñf sixf niyiniñanénáyí, Gorixo tíni nawíni imóniñagwi nání xfo ámáyo úrapí mívikarf píraníñf diñf sixf uyaríñpa axípi diñf sixf yinaníwini. ¹³ Rípi nání diñf nímoranéná “Xfo nene tíni imóniri nene xfo tíni imónirane enwini.” yaiwipaxíni. Xegf kwíyípi neaiapiñf enagí nání diñf e yaiwipaxíni. ¹⁴ Apo Gorixo

xegí xewaxo áamá xwíá tíyo ηweagíá nīyoní yeáyí uyimixemeáwinigínirí wírenapáná neáimeañí míkone, sinwí winiηwáone xwiyíá rīpí seararīηwiní. ¹⁵ Ámá “Jisaso niaíwí Gorixoyáoriní.” rarīgíá gīyí gīyí Gorixo áamá e ríáyí tīnī nawíní imónirí ayí xío tīnī nawíní imóniro enoi. ¹⁶ Ayínání nene dīηí “Gorixo aga dīηí sixí neayaríní.” yaiwianí nání nīneaipímónirí nījía imóniηwiní.

Pí pí Gorixo yarīηípi sa dīηí sixí nuyirīηípimí dání yarīηí enagí nání áamá wigí xexirímeáyo anīηí miní dīηí sixí uyarīgíáyí, ayí Gorixo tīnī nawíní imóniro xío ení ayí tīnī nawíní imóniro egíáyíríní. ¹⁷ Nene síá Gorixo áamá nīyoní mí ómómiximí eníáyimi wará saríwá mīmáríní ananí ewiárímónaníwá nání negí nīrixímeáyo úrapí mīwikárí píranīηí dīηí sixí uyiwanīgíní. Kiraiso xwíá tíyo nīηwearíná nimónirí enīpa nene ení xwíá tíyo nīηwearanéná axípi nimónirane yarīηwá enagí nání ananí e yaníwáríní. ¹⁸ Ámá wigí xexirímeáyo dīηí sixí nuyiróná Gorixo nání wáyí wí winarīηímaní. Dīηí sixí nuyiróná úrapí wí mīwikárí aga xixení naníní nuyirónáyí, wáyí bī mīwiní sáyí ikárinarīgíáríní. Míkí áamá Gorixo nání wáyí winarīηí, ayí rīpí nániríní. “Gorixo nioní gí sipí yarīηápi tīnī xixení sipí níkaríníáríani?” nīyaiwiro nání wáyí winarīηíríní. Wáyí winarīηíyí xexirímeáyo siní dīηí sixí xixení muyarīgíá enagí nání rarīηíní. ¹⁹ Gorixo nene xámí dīηí sixí neayīηí enagí nání nene ení nīrixímeáyo dīηí sixí uyarīηwáríní. ²⁰ Ámá wo

“Gorixomí dñj sîxî uyîñáonîrîni.” nîrîniîrî aî xexîrîfmeáyo sîmî tîni nîwirîñáyî, yapî rarîñorîni. Ayî rîpî nânî rarîñîni. Xexîrîfmeáyo sîñwî nîwîniîrî aî dñj sîxî muyîpa nerîñáyî, o arîge nerî Gorîxo, áamá sîñwî mîwîniñgîfomî dñj sîxî uyîpaxî imónîni? Oweot. ²¹ Sekaxî o nearîñîpî, ayî rîpîrîni. Áamá Gorîxomî dñj sîxî uyariñgîá gîyî gîyî, xexîrîfmeáyo enî dñj sîxî uyîrîxîni.

5

“Dñj wîkwîroarîgîáyî xegî tîmeanîyo dñj sîxî uyariñgîárîni.” urîñî nânîrîni.

¹ Áamá “Nene yeáyî neayimîxemeanîfa nânî Gorîxoyá dñj tîni arîowayá xwîá piaxîyo dánî iwiaronîoyî rarîñwáo Jîsatorîani?” nîyaiwîro dñj wîkwîroarîgîá gîyî gîyî, ayî nîaîwî Gorîxo xegî emeanîyîñîñî imónîgîáyîrîni. Áamá xano Gorîxomî dñj sîxî uyariñgîá gîyî gîyî xegî emeanîyo enî dñj sîxî uyariñgîárîni. ² Rîpî nerîñîpîmî dánî ananî dñj “Nîaîwî Gorîxo xegî emeanîñîñî imónîgîáyo dñj sîxî uyariñwaénerîani?” yaiwinîpaxîrîni. Xîfomî dñj sîxî uyirane xegî sekaxî nearîñîpîmî xîdîrane neranénáyî, ananî dñj e yaiwinîpaxîrîni. ³⁻⁴ Xîfomî aga dñj sîxî nuyiranéná pípî epaxî marîái, xîoyá sekaxî rîniñîpîmî xîdîpaxî enagî nânî rarîñîni. Nîaîwî Gorîxo xegî emeanîñîñî imónîgîáyî sîwî sîpî xîfomî paimîmî wiarîgîá imónîñîpîmî xopîrîrî wiarîgîá enagî nânî

xfo sekaxf neariŋfp̄i nene ni xfdiranéná ayf rfa tŋf xfdipaxf wí mimóniŋfp̄irini. Ripini nerfná sŋwí sipí Gorixomi paimimf wiarigfa imóniŋfp̄imi xopiráf wiarŋwárini. Jisasomi diŋf ni wikwíroriŋfyo dáni api yarŋwárini.

“Diŋf wikwíroarigfáyf sopiŋf Gorixo wófp̄i arfa wiarigfárini.” urŋf nánirini.

5 “Ámá sŋwí sipí Gorixomi paimimf wiarigfa imóniŋfp̄imi xopiráf wiarigfáyf gŋyrfan?” miyaiwipani. Ámá “Jisaso niaíwí Gorixoyáorfani?” niyaiwiro diŋf wikwíroarigfáyf anani xopiráf wiarigfáyf rini.

6 “Niaíwí Gorixoyáorfani?” oniaiwípoyinri iniŋfyo wayf meari ni perfná ragf puri eno, ayf Jisasi Kiraisorini. O “Gorixomi xewaxorfani?” oniaiwípoyinri nani nerfná wayfni meañfmani. E oniaiwípoyinri wayf meari xegf ragf puri enŋnigini.

7 Gorixoyá kwíyfp̄i niri rfná nepáni rŋpaxfp̄i enagf nani negf xwioxfyo dáni áwanf réniŋf nearariŋfp̄i, “Kiraiso apiaú nerŋfp̄imi dáni xewanŋo nani sŋwá neainimniri enfp̄i, ayf neparini.” nearariŋfp̄i arfa owianeyi.

8 Ayinani “Jisaso Gorixomi xewaxorfani?” yaiwiani nani sopiŋf neawariŋf biaú b̄i, ayf rŋpiaú rŋp̄irini. Kwíyfp̄i nearariŋfp̄i tŋni iniŋfyo wayf mearfná imóniŋfp̄i tŋni xegf ragf ni puri péaná imóniŋfp̄i tŋni biaú b̄i imóniŋf apirini. Apiaú api sopiŋf ni neaorfna xegf b̄i xegf b̄i oyaiwípoyinri neaiwapiyariŋfmani. Axfp̄ini oyaiwípoyinri neaiwapiyariŋf rini.

9 Ámá pí pí nani sopiŋf neaófap̄i anani arfa

wiarinwáriní. Ayináni Gorixo sopiní neaópi seáyí e imóninagí nání api ení arfá owianeyinrí searariní. Gorixo xewaninjo sopiní neaópi, ayí pípi nání marfái, ayí xegí xewaxo nánirini. ¹⁰ Gorixo xewaxomi diní wikwíroarigfá gíyí gíyí o xegí xewaxo nání sopiní wópi wigí xwioxíyo dání “Aga nepariní.” yaiwiarigfáriní. E nerí aí Gorixomi diní m+wikwíroarigfáyí “O sopiní neaópi nepamaní.” niyaiwiro nání réniní urarigfáriní, “Yapí rarinyiní woxiriní.” urarigfáriní. ¹¹ Xwiyfá Gorixo sopiní neaópi, ayí rípirini. O diní niyimíní imóninípi ríxa neaiapiníriní. Diní niyimíní imóniní api nání xegí xewaxo mfkí ikiño enagí nání ¹² ámá xewaxo tñí kumixinígáyí diní niyimíní imóniní api tígáyíriní. E nerí aí xewaxo tñí nawiní m+kumixinígáyí ayí diní niyimíní imóninípi tígáyímaní.

Yoparípi nuriríná uriní nánirini.

¹³ Nioní seyfné, Gorixo xewaxomi diní wikwíroarigfáyiné “Nene diní niyimíní imóninípi tñwaénerfani?” niyaiwiníro nijfá imóninípi nání payí rina nearí mónapariní. ¹⁴ Nene rípi nerane nání Gorixo sinwí aníne dání wará sarfá mímáriní newiárimóniní yarinwáriní. Xfo e neaiíwinígíniní yariní níwiranéná negí diníyo dání bí murí xfo wimónarinípi tñí xixeni yariní níwirane nání “Arfá xixeni níneainíjo.” yaiwiarinwáriní. ¹⁵ “Omí yariní níwiranéná pí pí nání yariní wiarinwápi xixeni arfá níneainíjo.” niyaiwirane nijfá e imóniníagwí nání diní rípi

eni “Negí yaríñf wiariñwápi ríxa neaimónini.”
 yaiwipaxíriní. ¹⁶ Ámá gíyí gíyí xexirímeáyí
 wo íwí aníni míxínífa nání mimóníñf bí éagí
 níwiniro Goríxo yokwarímí owiinií yaríñf
 níwirónáyí, Goríxo wigí yaríñf wíápi aríá
 níwiri íwí aníni míxínífa nání mimóníñf bí
 éomi díñf níyimiñf imóníñfpi uñwirárinífarini.
 E níseariri aí íwí ámá aníni míxínípirífa
 nání imóníñf bí eni weni. Nioni “Ámá íwí
 api éfáyo Goríxo yokwarímí owiinií yaríñf
 wííríxini.” mísearariñini. ¹⁷ Pí pí sípí ámá
 yarígápi níni íwí yarígápi imóníñagi aiwí
 nípini aníni míxínípirífa nání mimóníñagi nání
 rariñini.

¹⁸ Nene níjía re imóníñwini, “Ámá Goríxo xegí
 tímeañíniñf imónígíáyí íwí néra warígíamaní.
 Goríxo emeanjo —Xewaxo nání rariñini. O
 ámá ayo píraníñf umearíñagi nání sípí imóníño
 wí xwíría wikíxearíñfmaní.” ¹⁹ Níjía re eni
 imóníñwini, “Ámá xwía tíyo dánf —Ayí Goríxomi
 díñf míwíkwíroarígíáyíriní. Ayí níni sípí
 imóníñomi ínimi wuríniñagífa aí nene ámá
 Goríxoyá imóníñwini.” ²⁰ Rípi nání eni níjía
 imóníñwini, “Nwía nepaxíñf imóníño, ayí
 Goríxoríani?” wíaiwiani nání xegí xewaxo
 nene tíámini níbírfná o nání níjía neaiapíñfíriní.
 Nene ríxa xegí xewaxo Jisasi Kiraiso tíni nawíni
 nímonírane nání xano, Nwía nepaxíñf imóníño
 tíni eni axípi nawíni imóníñwini. O eni Nwía
 aga nepaxíñf imóníñorini. Díñf níyimiñf tíñwápi
 neaiaparíño, ayí orini.” ²¹ Gí niaíwípiayíné,
 nene níjía e imóníñagwi nání ñwía imóníñfpiami

diní wíkwíropírixiniri sewaniníyíné awíniní
meḡweáníírixiní.

Xwiyáá Gorixoyá Sinípírini
The New Testament in the Ankave language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051